

**ПРОГРАМА
ЗА УПРАВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА
ИНСТИТУТА ПО
ФИЛОСОФИЯ И СОЦИОЛОГИЯ – БАН
2026-2030 г.**

Проф. дсн ЕМИЛИЯ ЧЕНГЕЛОВА

28.09.2026 г.

Водещи начала при разработването на Програмата

Провеждане на политики за управление и развитие на ИФС – БАН, консистентни със Стратегията за развитие на Българската академия на науките 2018–2030 г.

Съхраняване и по-нататъшно развитие на уникалната мисия на ИФС – БАН, който в своята битност на академична институция изпълнява специфични научно-изследователски, аналитични, консултантски и образователни функции

Запазване и развитие на академичните традиции, вплътени в опита и експертизата на учените, работещи в ИФС – БАН

Формулиране и последователно, принципно прилагане на управленски политики, стимулиращи научноизследователската работа, с фокус върху постигането на високо качество на научните резултати

Запазване на баланса между чисто фундаменталните, насочено фундаменталните и научно приложните изследвания

Идентифициране и успешно прилагане на иновативни практики и модели за научноизследователска, експертна и образователна дейност, извеждащи и утвърждаващи ИФС – БАН на високи академични позиции не само в национален, но и в европейски план

Запазване на баланса между приемственост и добрите традиции в управлението на ИФС – БАН, от една страна, и от друга страна, плавното въвеждане на иновативни управленски практики, целящи оптимизиране на организационните условия за качествена научноизследователска работа и реализирането на потенциала на всеки учен

Цел на Програмата

Утвърждаване на Института по философия и социология – БАН като водеща европейска и национална академична институция в областта на социалните и хуманитарните науки:

- Разпознаваема
- Авторитетна
- С ярки приноси за развитието на българската наука и българското общество
- Равностоен и търсен партньор в европейското научно пространство

Основни принципи на управлението

Прилагане на холистичен
управленски подход

Спазване на основните
принципи на академизма

Спазване на основните
принципи за диалог и
адекватна комуникация на
всички равнища

Устойчиво управление,
при спазване на нормативната
база за
научноизследователска
дейност и създаване на
организационни предпоставки
за разгръщане потенциала на
учените от ИФС – БАН

Адекватни управленски
решения, съобразени с
потребностите на
българското общество и
актуалните насоки от
стратегическите документи

Формулата на успеха

Спазване на принципите на академизма в научно изследователската дейност

Академична отговорност

Научна етика

Диалогичност

Балансирано, аргументирано и обосновано възпроизводство на научния потенциал

Адекватно насърчаване на всички поколения учени в съответствие с техните актуални академични потребности

Научноизследователски дейности с ярки приноси за развитието на българската и световната наука

Проектни дейности с видими ефекти за социално-икономическото развитие на българското общество

Устойчиво развитие на организационната структура

Строга финансова дисциплина

Правилата са за всички

Своевременна оценка на рисковете пред развитието на института

Превантивни политики за минимизиране на рисковете

Ефективно управление на административните процеси

Приоритет 1:

Адекватно и ефективно стимулиране на научноизследователската дейност с фокус върху формирането на ярки приноси за развитието на българската наука и високи научни резултати спрямо световните стандарти

1.1. Политики за насърчаване и диверсифициране на изследователската дейност с фокус върху формирането на ярки приноси за развитието на българската наука и постигането на високо качество на научните резултати спрямо световните стандарти

Създаване на оптимални организационни условия и предпоставки за по-нататъшното утвърждаване на Научния съвет като висш ръководен орган, който определя приоритетите, областите и насоките в научната дейност на института

Повишаване на взискателността при оценяването на резултатите от научноизследователските проекти

Атестационната комисия:

а) дефиниране на правилата за оценяване на научните резултати и б) тяхното стриктно спазване

Насърчаване на учените от нашия институт за спазване на научната етика и научните стандарти (засилване ролята на Етическата комисия при социологическите изследвания)

Приоритет 1:
Адекватно и ефективно стимулиране на научноизследователската дейност с фокус върху формирането на ярки приноси за развитието на българската наука и високи научни резултати спрямо световните стандарти

1.2. Политики за насърчаване на публикационната дейност и постигане на по-висока цитируемост

За младите учени и докторантите: препоръчително е да продължи прилагането на политики за насърчаване на начинаещите учени и изследователи да овладяват академичното писане, чрез включване в подходящи курсове, менторство и споделяне на опит

За всички учени в ИФС – БАН: За успешното разработване на такъв тип научни статии би било полезно създаването на съвместни екипи от учени, имащи малък или никакъв опит в публикуването на статии в световната мрежа, и учени с доказан опит в публикуването на статии в списания от световните бази данни трансфер на положителен опит в областта на публикуването

Създаване на така наречената „критична публичност“ на научното познание в българското общество и поддържане на националните изследователски общности чрез достойно оценяване на публикации на български език

Формиране на фонд за подпомагане на колегите, които нямат алтернативна финансова възможност за публикуване. Така ще избегнем съществуващото сега структурно неравенство, породено от това, че в редица случаи възможността за публикуване е финансово детерминирана

Приоритет 1:
Адекватно и ефективно
стимулиране на
научноизследователската
дейност
с фокус върху формирането
на ярки приноси за развитието
на българската наука и
високи научни резултати
спрямо световните стандарти

1.2. Политики за насърчаване
на публикационната дейност и
постигане на по-висока
цитируемост

Целенасочена политика за повишаване на откриваемостта и видимостта на публикациите на учените от ИФС – БАН, тъй като цитируемостта е пряка функция от достъпността на текстовете:

- ▶ Публикуване с отворен достъп
- ▶ Депозиране на статии, работни текстове и бази данни в **портали и репозиториуми като Zenodo и Българския портал за отворена наука, както и в изследователските мрежи Academia.edu и ResearchGate**, където текстовете достигат бързо до международната научна общност
- ▶ Ще въведем като институтски стандарт всеки учен от ИФС – БАН да поддържа **актуални профили в ORCID и ResearchGate** (а по възможност и в **Google Scholar и Web of Science ResearcherID**), с коректно посочена афилиация към института, което улеснява проследяването на цитиранията и коректното отчитане на публикационната активност
- ▶ За да бъдат тези практики устойчиви, а не спорадични, ще организираме **семинар/обучение по отворена наука**, видовете лицензи за отворен достъп (Creative Commons) и правилата за самоархивиране, ориентиран към всички учени и докторанти на института
- ▶ **Създаване на национална система за регистриране и откриване на цитиранията в социалните и хуманитарните науки**

Приоритет 1:

Адекватно и ефективно стимулиране на научноизследователската дейност с фокус върху формирането на ярки приноси за развитието на българската наука и високи научни резултати спрямо световните стандарти

1.3. Издателска дейност и политики за включване в международните бази данни за индексирание SCOPUS, Web of Science и ERIH PLUS

ИФС – БАН има три печатни периодични издания и едно електронно списание:

- ▶ **Balkan Journal of Philosophy**“: индексирано от SCOPUS с импакт ранг SJR 0,120 в категория Q3
- ▶ **„Социологически проблеми“**: реферирано и индексирано от ProQuest/Sociological Abstracts (<http://www.proquest.co.uk>) и EBSCOhost databases (<http://www.ebscohost.com>)
- ▶ **„Философски алтернативи“** се индексират в The Philosopher’s Index, EBSCOhost, CEEOL, ERIH PLUS
- ▶ **„Етически изследвания“**: прието за индексирание в научноизследователския указател за хуманитарни и социални науки – ERIH PLUS

Функциите на директора за развитие на издателската дейност на института:

- ▶ Възприемам **включването на четирите ни списания в международните бази данни като моя лична кауза** и ще съдействам за постигането на тази висока цел
- ▶ Директорът може да помогне за развитието на списанията, като фасилитира техните **усилия за финансиране**. Затова съм отворена за по-нататъшни разговори, в търсене на по-добро бъдеще на печатните ни издания

Приоритет 1:

Адекватно и ефективно стимулиране на научноизследователската дейност с фокус върху формирането на ярки приноси за развитието на българската наука и високи научни резултати спрямо световните стандарти

1.4. Политики за съхранение и обновяване на библиотечните фондове на ИФС – БАН

Създаване на оптимални условия за достъп до библиотечните фондове, в това число чрез дигитални средства

Да продължи процесът по дигитализиране на библиотечните фондове

Библиотечния съвет на ИФС – БАН: установеният добър режим на работа на Библиотечния съвет да бъде запазен и доразвит, за което ще положи специални грижи

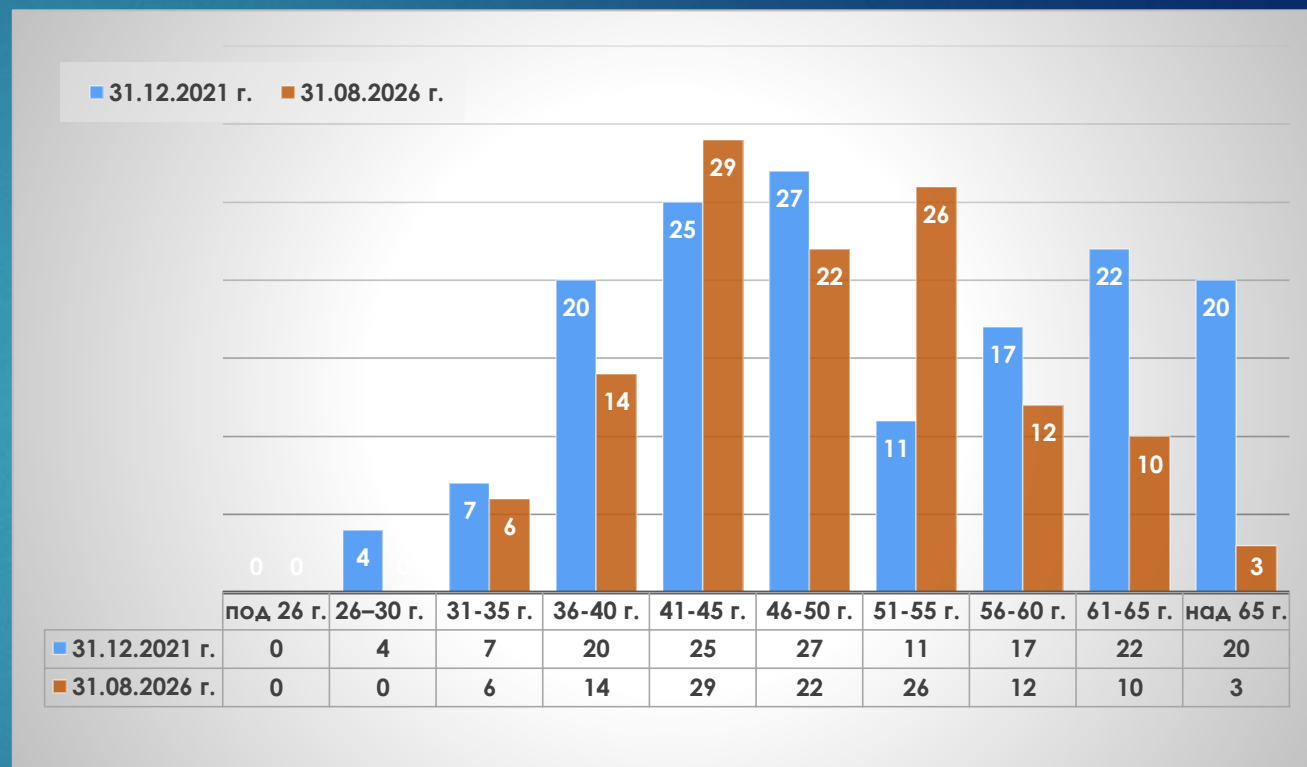
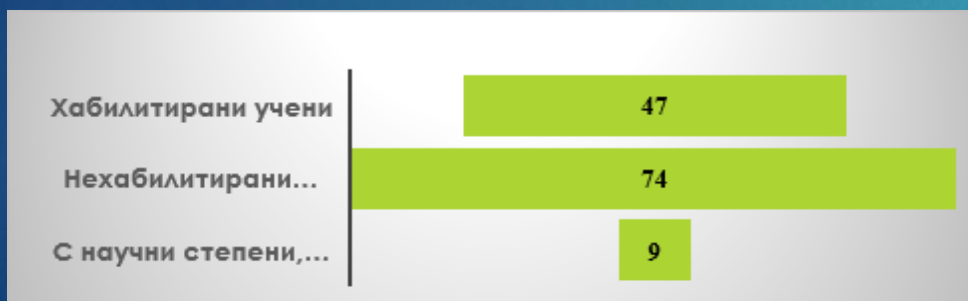
През годините в нашата работа успешно се наложи практиката екипите, изпълняващи научноизследователски проекти, да предвиждат закупуване на нови книги в предметните полета, в които провеждат изследвания

Ще продължа да развивам традициите за дарения на нови книги на библиотеките на института

Осигуряването на достъп до бази с публикации, които да могат да бъдат ползвани от изследователите

Неразвита до момента е възможността за създаване на бази данни с информация от провежданите от ИФС – БАН социологически изследвания. Ето това е една насока, в която трябва да работим в следващите четири години

Приоритет 2: Балансирано и устойчиво развитие на научния потенциал на ИФС – БАН

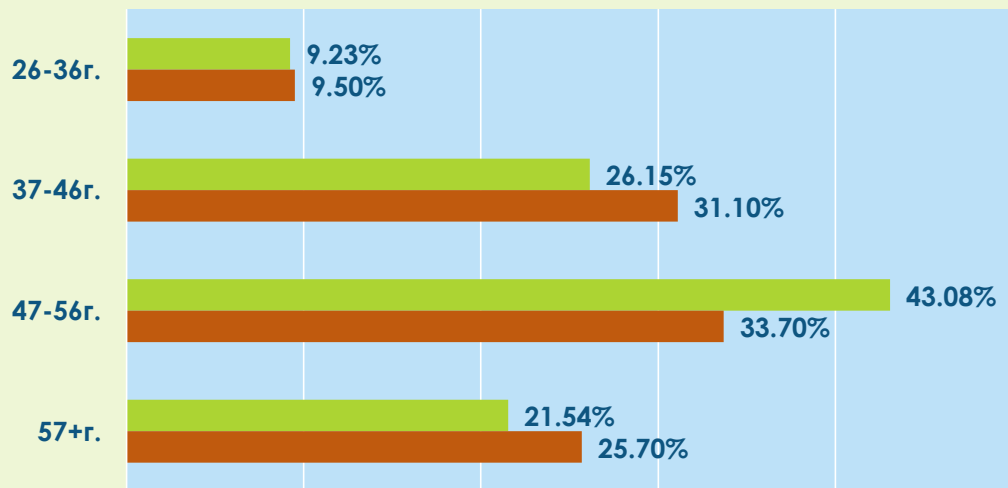

Средна възраст: общо за всичките 163 служители=49,7 г.
За академичния състав: 46,9 г. (срещу 48,4 г. през 2022 г.)
За администрацията: 58,7 г. (срещу 64,8 г. през 2022 г.)
За научно помощния състав: 61,7 г. (срещу 66,7 г. през 2022 г.)

Приоритет 2:

Балансирано и устойчиво развитие на научния потенциал на ИФС – БАН

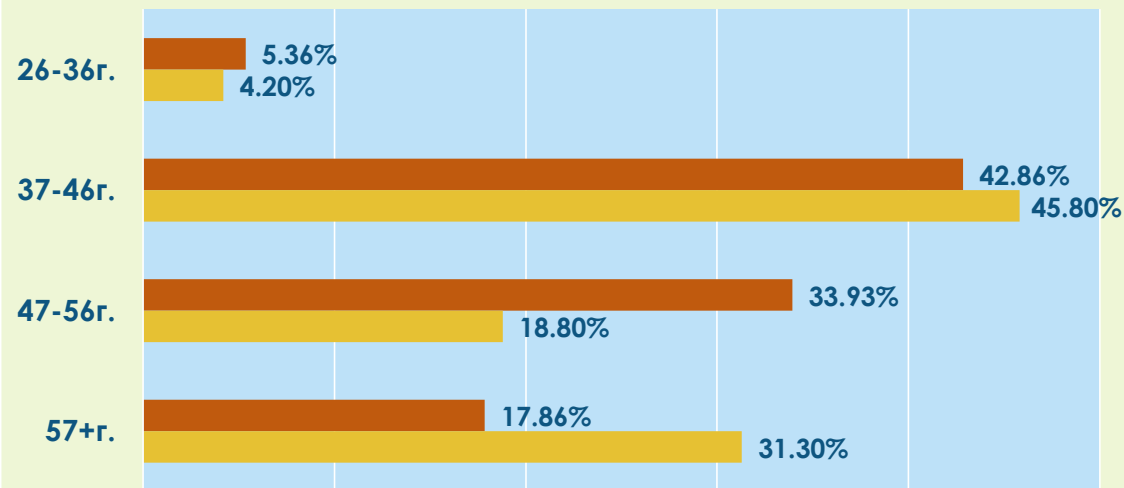
Изследователи - философи

	57+г.	47-56г.	37-46г.	26-36г.
2026г.	21.54%	43.08%	26.15%	9.23%
2022г.	25.70%	33.70%	31.10%	9.50%

■ 2026г. ■ 2022г.

Изследователи - социолози

	57+г.	47-56г.	37-46г.	26-36г.
2026г.	17.86%	33.93%	42.86%	5.36%
2022г.	31.30%	18.80%	45.80%	4.20%

■ 2026г. ■ 2022г.

Приоритет 2

Политики и мерки за балансирано и устойчиво развитие на научния потенциал на ИФС – БАН през периода 2026–2030 г.

Политика 1. Запазване на баланса между хабилитирани и нехабилитирани изследователи, в това число запазване на баланса между доценти и професори – устойчивост, консистентност, принципност

Политика 2: Издигане качеството на обучението на докторантите и повишаване броя на успешно защитилите докторанти

Политика 3: Диверсифициране на възможностите за придобиване на ключови академични знания и умения от докторантите

Политика 4. Подкрепа за младите учени чрез реализиране на постдокторантски програми

Политика 5. Извличане на кадрови ползи от обучението на студенти и дипломанти

**Приоритет 3:
Засилване
капацитета на
ИФС – БАН за
формиране на
значими и
измерими
социално-
икономически
ефекти за
българското
общество**

Изграждане на партньорства и развитие на сътрудничество с институции в областта на социалните и хуманитарните науки

Разширяване на международното сътрудничество на ИФС – БАН със сродни академични институции

Успешно и генериращо високи научни резултати взаимодействие с другите институти от БАН

Изпреварващо развитие чрез фокусирана проектна дейност

Засилване капацитета на учените от ИФС – БАН за подготовка и изпълнение на проекти от национално и европейско ниво

Синергичен ефект от успешна проектна дейност: запазване на финансовата устойчивост на ИФС – БАН

Приоритет 3

**Политики за засилване
капацитета на ИФС –
БАН за формиране на
значими и измерими
социално-икономически
ефекти за българското
общество**

Запазвам и за идния мандат формулираната преди четири години цел:

Чрез прецизирана, добре обмислена и изпреварваща проектна дейност ИФС – БАН да затвърди името си на водеща академична научноизследователска институция, която изучава, анализира, обяснява обществените явления и света и предлага решения за значими и важни за българското общество и българската икономика въпроси

Заедно с това диверсифицирането на проектната дейност ще позволи да бъде постигната финансова стабилност, която е предпоставка за провеждане на по-гъвкава политика за материално стимулиране на учените от института

Постигането на тази цел изисква прилагането на комплекс от политики, които трябва да бъдат вътрешно консистентни, устойчиви и в същото време да бъдат гъвкави и рефлексивни, за да отразяват настъпващите промени в социалната действителност и нейното отражение в стратегическите документи.

Приоритет 4: Активни политики за поддържане и повишаване на високата видимост на ИФС -БАН в обществото и в публичното пространство

Препотвърждавам ангажимента си на сайта на ИФС – БАН да качваме кратки актуални анкети (до три въпроса), чрез които да бъде сондирано общественото мнение по ключови за обществото въпроси – социално-икономически, политически, културни и други

Ще работя за изпълнението на мое предходно намерение, а именно ИФС – БАН да реализира периодични (веднъж на три или шест месеца) национални представителни изследвания на общественото мнение – нагласи, оценки, очаквания по горещи въпроси, вълнуващи обществото

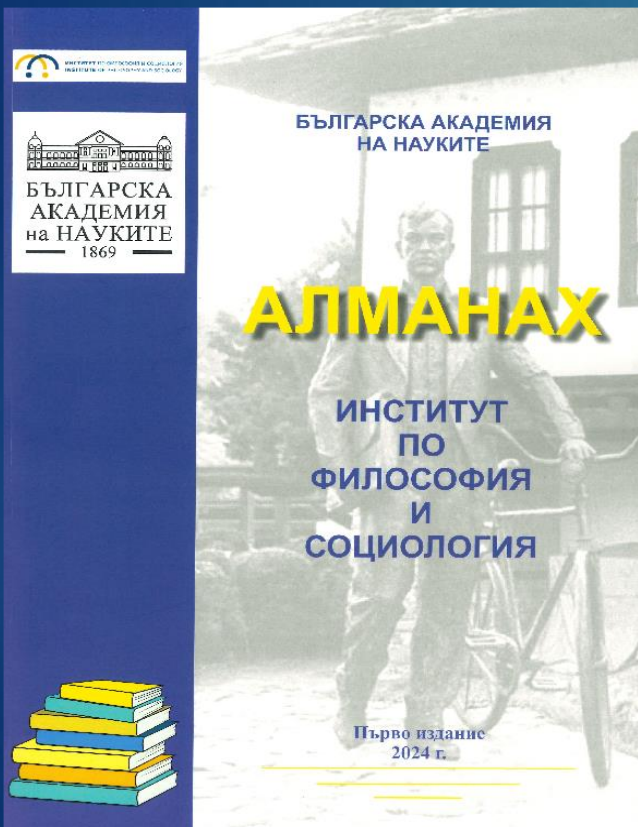
Ще активизирам работата по организиране на пресконференции за представяне на резултати от научноизследователски проекти

Поемам ангажимента в следващия мандат да направя работеща идеята за PR дейности да се задела 1% от сумата на всички разходи в разходната част на бюджета на института. Ще реактивирам този въпрос и ще инициирам дискусия в Научния съвет и с ръководителите на проекти, за да бъде намерено работещо решение. Отделянето на такъв ресурс ще ни позволи да посрещнем една остра потребност, каквато е обновяването на сайтовете на институтските списания

Приоритет 4:

Активни политики за поддържане и повишаване на високата видимост на ИФС -БАН в обществото и в публичното пространство

Развиване и обогатяване на практиката за издаване на обзорен социално-икономически Алманах

Предвид големия успех на първото издание на институтския Алманах, планирам в началото на 2027 г. да публикуваме второто издание на Алманаха. За целта с Решение на Научния съвет обявихме процедура за набиране на текстове, представляващи значими изследвания, реализирани през периода 2024–2026 година.

Редовното издаване и популяризиране на социално-икономически Алманах ще бъде много сериозна стъпка за понататъшното утвърждаване на ИФС – БАН като водеща национална и европейска научноизследователска институция

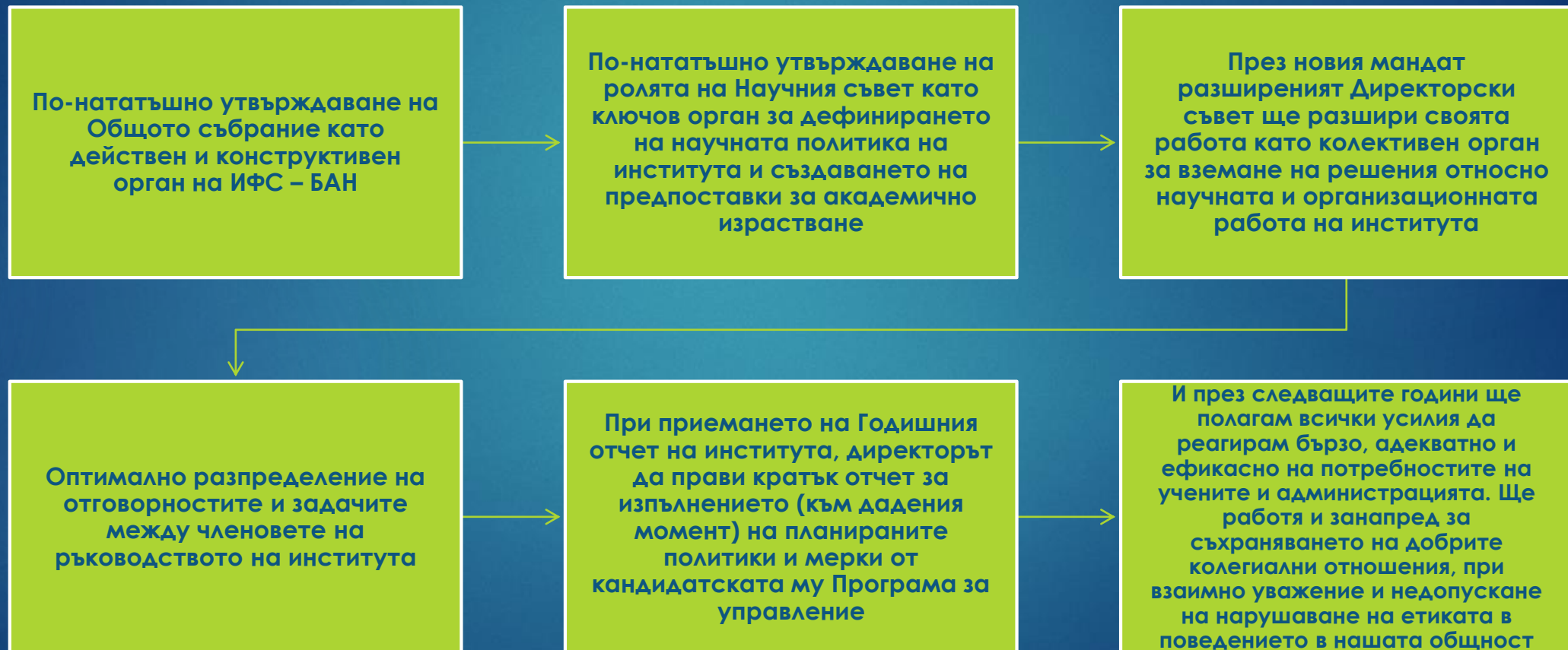
Ето защо и в следващия мандат ще продължа активно да работя в това направление, като ще насърчавам повече учени да подават свои текстове за Алманаха

Планирам второто издание на Алманаха да бъде двуезично – текстовете ще бъдат публикувани едновременно на български и на английски език. Така ще можем да популяризираме Алманаха и в англоезични научни общности, което ще допринесе за утвърждаването на ИФС – БАН като водеща европейска академична институция

Приоритет 5.

Устойчиво развитие и оптимизиране работата на органите на управление и администрацията на ИФС – БАН

5.1. Устойчиво развитие на органите на управление на ИФС – БАН

**Приоритет 5.
Устойчиво
развитие и
оптимизиране
работата на
оргните на
управление и
администрацията
на ИФС – БАН**

**5.2. Пълноценно
взаимодействие с
оргните на
управление на БАН**

Активно взаимодействие с Председателя на БАН и неговите заместници, с Главния научен секретар и с ресорния научен секретар на Направление „Човек и общество“

Активни контакти с отделите Международен, Правен, Административен, Управление на собствеността, Връзки с обществеността и други отдели, в зависимост от конкретни възникналите въпроси за решаване

Контакти с Общото събрание на БАН, чиито председател от юни 2024 г. е представител на ИФС (проф. Васил Киров), както и с представителите на ИФС в ОС на БАН – четири човека, както и с представителите на Направление „Човек и общество“

Приоритет 5.

Устойчиво развитие и оптимизиране работата на органите на управление и администрацията на ИФС – БАН

5.3. Оптимизиране на работата на институтската администрация и по-нататъшно дигитализиране на административните процеси

Превръщане на ИФС - БАН в лидер сред институтите на БАН по отношение на дигитализацията на счетоводството, деловодството, управлението на човешките ресурси (УЧР) и административните процеси

Ще продължим с дигитализирането на работата на администрацията и всички процеси, които се изпълняват от нея

Ще въведем нов, по-ефективен институционален механизъм за документооборота, който да облекчи административни процеси и отчитането на дейностите по проектите

Ще продължим с провеждането на специализирани обучения за служителите от институтската администрация с цел повишаване на техния капацитет за обслужване на проектите

С оглед ефективното разпределение на текущите задачи ще продължи с добрата практика за провеждане на ежеседмични оперативки

Ще въведе практики за гарантиране на трансфера на критично важни знания и опит, свързани с изпълнението на работата на администрацията

В началото на всяка календарна година да се изготвя План за предстоящите пенсионираня, като се правят прогнози и се предприемат мерки за своевременно подготвяне на заместници на пенсиониращите се служители

Ще прилагаме строго политиката учените, на които предстои пенсиониране, да бъдат насърчавани да използват платения отпуск

Приоритет 5.

Устойчиво развитие и оптимизиране работата на органите на управление и администрацията на ИФС – БАН

5.4. Устойчиво финансово развитие на ИФС – БАН

Политики за създаване на благоприятни предпоставки за устойчиво финансово развитие на института, в това число и заплащането на труда, чрез:

Провеждането на по-качествена и повече по обем научноизследователска дейност, която бива оценявана и влиза в състава на Компонент К2

По отношение заплащането на труда на учените, един все още слабо използван механизъм в ИФС – БАН е социалният диалог и социалното сътрудничество

В тази връзка ще инициираме дискусия за обвързване на резултатите от атестирането със заплащането, например чрез формиране на допълнителни коефициенти към основното трудово възнаграждение

Директорът е гарант за стриктното спазване на финансовата дисциплина. В това отношение натрупах солиден опит и мога да заявя готовността си и занапред да продължа да прилагам политики за строго спазване на нормативните правила и разпоредби

Приоритет 6: Ефективно управление на сградния фонд на ИФС – БАН

Общата ми констатация е, че за изтеклите четири години сме вложили огромни усилия и значителен финансов ресурс (над 150 000 лева), благодарение на което сградният фонд на ИФС – БАН (с изключение на сградата на ул. „Московска“ 13-13А) днес е в много по-добро състояние

Служителите и администрацията разполагат със съвременни условия на труд, в напълно обновени и климатизирани помещения, с нови дограми, работят с модерни компютърни конфигурации и съвременни мултифункционални устройства

Какво предстои: споделено пространство, терасата на втория етаж, още нова техника, нови шкафове за документацията, преаранжиране на пространството за съхранение на архива

РИСКОВЕ ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА ИФС – БАН

Проблеми със
своевременното
получаване на
националното
финансиране

Недостатъчно
финансиране от външни
източници

Припокриване на
експертни функции на
ИФС – БАН с функции на
други институти и загуба
на изследователска
автентичност

Намаляване броя на
младите изследователи

Нарушаване баланса
между хабилитирани и
нехабилитирани учени,
както и на баланса между
професори и доценти в
рамките на
хабилитираните учени

Нарушаване баланса
между фундаменталните
и научно приложните
изследвания

Слабо ефективна
управленска дейност

Саморазрушаване на
сградата на ул.
„Московска“ 13-13А

НАШАТА СИЛА ПО ОТНОШЕНИЕ НА РИСКОВЕТЕ:

ОТЛИЧНО РАБОТЕЩО ЗВЕНО ЗА ИДЕНТИФИЦИРАНЕ И ПРЕВЕНЦИЯ НА РИСКОВЕТЕ

В заключение

Благодаря за
вниманието!

- ▶ При разработването на Програмата стремежът ми бе да предложа политики, чрез които да се надградят съществуващите добри управленски традиции и практики, но и да формулирам нови идеи и инициативи, чрез които да се доразвият и задълбочат важни аспекти от дейността на института
- ▶ Предварително проведох консултации и срещи с колеги от института, като целта ми беше да верифицирам приоритетите на Програмата и новите идеи. На тази база искрено се надявам, че Програмата ми за периода 2026-2030 година ще бъде посрещната с висока степен на приемане от колегията, а новите инициативи ще намерят ефективна реализация
- ▶ Предложената от мен управленска Програма се отличава с висока степен на научна и административна рефлексивност, като в същото време залага на политики и мерки, които са реално изпълними
- ▶ По моя преценка, политиките в Програмата са консистентни, обвързани с обща логика и изцяло съобразени със спецификата на научноизследователската, консултантската и образователната дейности на ИФС – БАН